

KOVADIK

№ 4

Oktoober

1939

S I S U:

1. J a a n L e a n: Sügise vari. Luuletis.
2. Edasi — organiseerides ja tööd süvendades!
3. O t u I b i u s: 50 aastat karskusliikumist Eestis.
4. K. K a u r: Con amore. Luuletis.
5. A. K o o r t: J. Tork'i kahekordne tähtpäev.
6. V i l l e m E r n i t s: Praeguse sõja võimalikke õpetusi.
7. H. M a r k: Suvipäevil Jyväskylä.
8. P. B. S h e l l e y: Lesk lind. Luuletis. Tõlkinud K. Kaur.
9. A. L o o r i n g: Noored rahvusvahelisel karskuskongressil Soomes.
10. P. S.: Eesti karskusliikumise 50. a. juubelikongress.
11. H e r t a L a i p a i k: Sügis. Luuletis.
12. E. Noorsoo Karskusliidu teateid.
13. E. Noorsoo Karskusliidu tegevuskava pro 1939./1940. t. a.

KEVADIK

Noorsoo enesekasvatuse, elureformi ja isetegevuse ajakiri

№ 4

XVI aastakäik

21. oktoobril 1939

JAAN LEAN.

Sügise vari).*

*Must vares, konk, lendas üle Narva jõe.
Oli sünge sügise ilm, vihm tibaline
poolviltu peksis triibuliseks mässava jõe.
Aeglaselt lendas, sõudis tiib vibaline.
Vedur tormas Venemaalt, puistas jõkke nõe.*

*Rahulikult kõrgel kaldal mõkitid valged kitsed,
sikud aga kõrgelt hüppasid paeselt teelt.
Sügis sünk peksis, armutult löid vihm võitsad
iidseid pärni, aherõarsi, losside sõjakat meelt.
Teiselpool jõe majadel suitsesid korstnad kitsad.*

*Konk aeglaselt sõudis Vabadustammiku poole,
vanamajade kelpadel sünge sügise vari.
Suvi jääb sügise huluva tuule hoole,
rõõm kaob merele kui karjuv kajaka kari.
Vaid mälestus sinisest suvest jääb meele.*

*) Äsjailmunud kogust „Rännatud teed“.

Edasi — organiseerides ja tööd süvendades!

ENK-liidu liikmesorganisatsioonidele, kaastöölisile ja kõigile noorile.

Eesti Noorsoo Karskusliit noorsoo-karskustööd, enesekasvatust ja elureformiliikumist juhtiva üleriigilise keskusena pöördub käesolevas oma liikmesorganisatsioonide, kaastöölise ja kõigi noorte poole algava tegevusaasta tööparooliga: edasi — organiseerides ja tööd süvendades!

I. Organiseerimise alal on ENK-liidu ülesandeks kogu eesti nooruse värbamine Liidu mõjupiirkonda, sest uue põhimääruse järgi ENK-liidu ülesandeks on korraldava ja juhtiva keskusena äratada ja süvendada eesti noorsoos karskusmeelsust ja sellega ühenduses idealistlikku ellusuhtumist, huvi kehalise ja vaimse töö ja enesekasvatuse vastu.

Kui senini oli ENK-liit põhimiselt koolinoorsoo karskusliiduks, siis edaspidigi Liit peab tähtsaks kontaktipidamist kõigi gümnaasiumidega, kesk- ja kutsekoolidega — iga kooli õpilaste isetegevuse süvendamise ja viljastamise huvides on kogu kooli õpilaskonna või vähemalt mõne ringi kontaktisolemine Eesti Noorsoo Karskusliiduga.

Uue suure töösektorina tuleb Liidule juurde väljaspool kooli oleva nooruse võitmine karskusele ja Liidu enesekasvatulike harrastuste juhtimine kogu rahva noortesse. Selleks Liit pöördub kõigi noorsoo-organisatsioonide poole ettepanekuga — astuda E. Noorsoo Karskusliidu liikmesorganisatsiooniks.

Uue põhimääruse sätete kohaselt ENK-liidu liikmesorganisatsiooniks võib registreerida vastava sooviavalduse esitamise korral:

- a) koolide õpilasingid ja noorteühingud kooli õppenõukogu loal ja õpilasingud Hariduseministeeriumi Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna loal;
- b) väljaspool kooli olevad noorsoo-organisatsioonid oma põhikirja alusel;
- c) ühingute ja seltside juures nende põhikirjade alusel teotsevad noorte koondised.

Liikmesorganisatsioonide kohustused Liidu vastu võrreldes seniste kohustustega on vähenenud liikmemaksu ärajäämisega. Liikmesorganisatsioon on ENK-liidu vastu edaspidi kohustatud ainult:

- 1) esitama Eesti Noorsoo Karskusliidu nõudel tema poolt määratud tähtajaks ja vormil aruande Liidu poolt juhitava alal;
- 2) tellima ENK-liidu ajakirja „Kevadiku“ vähemalt ühes eksemplaris;
- 3) teatama mõningad andmed Liidu juhatause nõudmisel.

ENK-liit palub kõigil ringidel ja noorsoo-organisatsioonidel juba ligemal üldkoosolekul teha Liidu liikmeksastumise otsus. Ühtlasi palub Liit nii uutel kui ka senistel liikmesorganisatsioonidel ja kaastöölisil „Kevadiku“ aastatellimine ära saata hiljemalt 10. novembriks s. a. „Kevadiku“ aastakäik maksab 75 senti, koolidele ja Liidu liikmeile, kes tellivad rohkem kui ühe eksemplari, maksab ajakiri ainult 50 senti. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid, ka võib tellimisraha saata postmarkides otse Liidule.

Liidu majanduslik olukord sunnib otsima uusi tuluallikaid, et luua tarvilikke teotsemisevõimalusi. Ühe vahendina on Liidu juhatus otsustanud

alustada aktsiooni Liidu toetajate värbamiseks. Palume kõiki kaastöölisi ja liikmesorganisatsioonide toetajate värbamisega Liidule kaasa aidata. Vastavaid Liidu toetaja registreerimiskaarte saab tellida Liidust. Toetaja liikmemaksu määrab toetaja ise. Liidu soov on, et iga kaastöölise ja liikmesorganisatsioon teeks enesele moraalseks kohuseks hankida Liidule vähemalt kaks toetajat!

II. Töö süvendamine organisatsioonides on teiseks tähtsamaks Liidu ülesandeks eeloleval tegevusaastal.

Liikmesorganisatsioonide sisemises töös karskusala viljakamaks harastamiseks Liit soovib oma kauaste kogemuste põhjal kõigil liikmesorganisatsioonidel organiseerida eriline 3—5 liikmeline karskustoimkond, kelle ülesandeks jääb org-i karskusharrastuste jaoks töökava koostamine ja selle teostamine. Org-i karskustoimkonna normaal-kodukorra ja üksikasjalikuma tööjuhise koostamine on Liidul käsil ja valmib varsti.

Liidu eeloleva tegevusaasta üldine töökava ilmub „Kevadiku“ käesolevas numbris. Palume sellega tutvuda, et võiks te oma organisatsiooni töökava sellega kokkukõlastada. Igal liikmesorganisatsioonil soovitame tingimata tegevusaasta algul valmistada kalender-töökava ja seda võimalikult täpselt täita. Tegevuskava koostamise eel on soovitatav läbi lugeda „Kevadik“ 1938., nr. 4. ilmunud Arvo Laidsoo kirjutis „Tegevusjuhiseid karskusringidele“.

Edasi kordame oma vana üleskutset: Kõik noorsoo-organisatsioonid võtku oma töökavva ja tehku oma liikmeile südameasjaks karskuskirjanduse, eriti ENK-liidu väljaannete ja noorsoo ajakirja „K e v a d i k u“ levitamise! Iga noor ja noorsoo-organisatsioon telligu enesele „Kevadik“! Kui iga ühing kord semestris korraldaks mõne maksulise ettekannete- või huviohtu („Kevadiku“-õhtu) ja selle sissetuleku määraks „Kevadiku“ tellimiseks oma liikmeile, siis poleks sugugi võimatu jõuda nii kaugele, et isegi kõige kehvedamad liikmed ei jääks ilma „Kevadikuta“. Liikmete huvi „Kevadiku“ vastu võiks tõsta sel teel, et iga numbril ilmumise järel korraldatakse koosolek, kus uue numbril sisu üle läbirääkimisi peetakse. — „Kevadiku“-õhtu korraldamine võtke oma töökavva ja „Kevadiku“ tellimiste kogumiseks rakendage töhe eriline toimkond!

Ühenduses meie organiseeritud karskusliikumise 50. juubeliaastaga asus Eesti Karskusliit karskusliikumise ajaloo väljaandmisele. Pääle pikemaid eeltöid on see ülesanne nüüd teostunud ja lähemal ajal hakkab ilmuma „Eesti karskusliikumise ajalugu“, koostanud Otu Ibius, käsikirja läbi vaadanud prof. H. Kruus. „Eesti karskusliikumise ajaloo“ omandamine ja levitamine olgu iga ENK-liidu liikmesorganisatsiooni ja kaastöölise ülesandeks!

Kohapäälseil organisatsioonil oma tegevuse korraldamisel palume silmas pidada seda, et ENK-liidu juures asub noorsookarskusliikumise arhiiv, kuhu koondatal. se kõik noorsookarskustöösse puutuvad materjalid ja päevapildid. Arhiivil palume saata kõigil Liidu liikmeil ja teistel noorsoo-organisatsioonil: 1) kõigist oma paljundatud väljaandeist (trükitud või käsitsi paljundatud ajakirjad, lendlehed, brošüürid jne.) 1 eksemplar, 2) kõigist oma tegevust kujutavaist päevapildest 1 eksemplar ja 3) likvideerimise korral kogu oma arhiiv.

Kõigi töös tekkivate raskuste puhul palume pöörduda ENK-liidu juhatuse poole.

Tegevusaasta algul tervitame kõiki oma liikmeid ja kogu karskusmeelset noorust! Loodame, et käesolev karskusliikumise 50. juubeliaasta märgitseb ka noorsookarskusliikumises võimsat ja loogsat tõusu!

Eesti Noorsoo Karskusliidu juhatuse nimel

J. TORK,
esimees

H. MARK,
päisekretär.

50 aastat karskusliikumist Eestis.

Tänavu sai Eesti organiseeritud karskusliikumine poolesaja-aastaseks. 19. juunil möödus 50 aastat esimese Eesti karskusseltsi, Tori „Tähe“, põhikirja kinnitamisest.

Juba ammu enne seda esines meil aeg-ajalt mitmesuguseid üritusi alkoholismi piiramiseks. Vennastekogudus 18. sajandi esimesel poolel, kirikuõpetajad sada aastat hiljem, prohvet Maltsvet möödunud sajandi teise poole algul olid tähtsaimaid säärase ürituste eestvõitlejaid.

Samal ajal püsis edasi see süsteem alkoholi tarvitamise levitamiseks, millele pandi alus maa vallutajate poolt 13. sajandil ja mis seisis selles, et rahvale tehti alkohol võimalikult kättesaadavaks, mõsnikule alkohoolsete jookide valmistamine ja müük suureks tuluallikaks, õhutati teadlikult alkoholi tarvitamisele ja loodi säärase elutingimused, mis pidid tekitama rahva seas nõudmist alkoholi järele.

Alkoholi rahvale kättesaadavaks gemisest võime nimetada tiheda kõrtside võrgu asutamist. Lisaks sellele müüdi alkoholi mõisa õlleköökidest ja viinavabrikutest. Kui talupoeg pidas paljuks nii kaugele minekut, siis toodi talle viin isegi koju kätte: põllusaaduste ülesostjad sõitsid külas ringi, reel või vankril viinavaat, ja vahetasid viina vastu vilja, linu j. m. Ka kõrtsist ja mõisast võis saada alkohoolseid jooke mitmesuguste põllusaaduste vastu, rannikuil vahetati viina kalade vastu ja kohati tasuti osa tööpalka viinas.

Kui ligikaudu 3½ sajandit tagasi meil hakati viina põletama ja müüma, siis on teateid, et mõned mõisnikud on jaganud autasusid, preemiaid neile talupoegadele, kes esimestena hakkasid mõisast viina ostma. On teada samuti see, kuidas oli harilikuks nähteks talurahvale talguste, pulmade, varrude jne. puhul viina või õlle kinkimine.

Aga võib-olla veelgi rohkem kui

alkoholi kättesaadavaks tegemine, joomisele õhutamine ja alkoholi tarvitamises mitmesuguste kommetega eeskujude andmine, mõjusid alkoholi tarvitamise suurendamiseks need elutingimused, millesse maa pärisrahvas suruti mitmeks sajandiks. Väga pildirikkalt kirjeldab seda tuntud G. Merkel oma kuulsas teoses „Lätlased...“, mis ilmus 1796. a.

Sajandeid väldanud järjekindla rahvale alkoholi päälesurumise töö tagajärgi ei suutnud loomulikult kõigutada üksikud karskuspühangud. Aga möödunud sajand tõi endaga kaasa hulga muudatusi meie rahva elutingimustesse. Kadus pärisorjus, siis teoorjuski, rahva majanduslik iseseisvus hakkas kujunema, hariduslik tase tõusis. Üha laiema ringkonnad rahva hulgast said küpseks isetegevusele ja hakkasid kriitiliselt ja iseteadvalt suhtuma mitmesugustele elunähetele.

Joomine ja kõrtsielu olid küll juba ammu saanud nagu endastmõisteta-vaiks näheteks, ilma milleta rahvas enam ei mõistnud endale elu kujutel, lagi, ometi kuuldus nende vastu üha enam arvustavaid ja teravalt sajata-vaidki sõnavõtte. Otsiti teid olukorra parandamiseks. Kreutzwald, Jannsen j. t. nägid neid rahva õpetamises ja manitsemises, Jakobson poliitsetilise järelevalve kõvendamises, Grenzsteini kõrtside klubideks muutmises jne.

Koos uueaegse karskusliikumise hooga tõusuga Soomes 1883. a. alates sai viimaks meilgi üldiseks kavatsus karskusseltside asutamiseks. Esialgu ei leidunud meest, kes oleks selle kavatsuse teostanud. M. J. Eisen ja paljud teised karskusmõtte propageerijad ootasid säärast isikut linnadest, eriti loodeti seda mõnest ajalehetoimetajast. Asudes ise maal, pidasid nad võimatuks ise sellel alal algatajaks olemist. Meie ei tea, kui kaua oleks läinud veel oodata, kuni viimaks oleks leitud asja algataja mõnest linnast ja nii alus pandud esimesele karskusselt-

sile, kui mitte toleaeagne Tori Randi-välja külakoolmeister, 23-aastane Jüri Tilk oma noorusvaimustuses ühes samaealiste noormeestega ei oleks asunud esimese karskusseltsi asutamisele.

Juba väga varases nooruses ärkas J. Tilgal võimas huvi Soome vastu, ta õppis soome keelt ja tellis säält aja-lehti ja raamatuid. Nende kaudu tutvunes ta säälse karskusliikumisega. Karskusharrastus tekib Tilgas esialgu veel kui osa üldisest hõimuharrastusest. Ühes kirjas dr. A. A. Granfelt'ile pihib ta ise: „Pea tunnistama, et siis kui mina mineval sügisel Teile seltsi asutuse mõtet avaldasin, ma seda mitte karskuse asja enese pärast ette ei võtnud, vaid aga ainult selle eesmärgiga, et meie rahva püüdmised ka selle poolest ühised oleksid. Nüüd aga, kus ma karskuse aatega pisut lähemalt tutvustatud olen, arvan ma seda omale kõige tähtsamaks ja paremaks varaks, mis suguvendade keele läbi mulle osaks saanud.“

Leidnud endale 9 kaaslast, asutaski ta koos nendega Tori karskusseltsi „Täht“ — viiskümmend aastat tagasi. Selts nõudis oma pärisliikmeilt täiskarskust, kuna n. n. „üleüldisse jaoskonda“ võeti liikmeks ka parajuslasi. Asutajaist oli täiskarskeid ainult 4. Mõne kuuga märgati, et „Rahvas ei või mitte mõista, kuidas karskusseltsi liige ikka veel juua võiks ja see mõte on üsna õige,“ ning otsustati nõuda kõigilt liikmeilt täiskarskust.

Tori „Täht“ oli eeskujuks kõigile hiljem asutatud karskusseltsidele Eestis.

Rahval ei olnud alguses palju usku karskusseltsidesse. Tori rahvas enamuses ootas, millal uus selts „ümber kukub, sest ega kaua seesugune asi ikkagi ei kesta“. Alatskivi rahvas kahtles säälse karskusseltsi asutamisel, kas säärasele endid äratöötanud, tähendab karskustöötuse andnud, meestele üldse lubatakse seltsi asutamist. J. Tilk kirjutas ise: „Küll on esiotsa raske ja vaevaline see töö, külmust, hoolimatust, kergemeelsust, pilkamistki saab tunda. See kõik ei tohi tagasi kohutada. Peame meeles pidama, et esimesed võitlejad siin maal

oleme... Niikaua aga, kui üleüldse lootust on, et õigus, ausus, tõe ja häädus maailmas võidule peasevad, niikaua ei tohi ka tõe sõbrad sõjariistu käest ära heita. Nad peavad küll kaua aega paljast lootusest elama, mis kui täheke uduses öös neile vilgub, aga ka siiski, kui neile mingit päevapaistet osaks ei saa, jääb neile lõppeks ometi see teadmine, seda teinud, mis jõud kandis.“

Säärane külmus johtus esialgu siiski peamiselt uue liikumise vähesest tundmisest ja kadus varsti, kui karskusseltsid kujunesid rahva isetegevuse keskusteks, mis hoolitsesid karskustöö, meelelahutuste ja muude

Jüri Tilk.

seltskondlike ülesannete eest. Karskustegelaste pere moodustus eeskätt nooremaist ja ärksamaist matetelasist. Vanem põlv tuli vähemal määral kaasa, sest temale tegid sissekasvanud harjumused raskemaks karskusnõudele kohanemise. Karskusliikumise sõprade perre tulid vastutustundelised inimesed, keda ligimesearmastus ja sügav arusaamine kohustusest oma rahva elujõudu tugevana hoida, viisid enesekitsenduse ja võitluse radadele. Vastaste hulga moodustasid maailmavaatelt elunautijad, kelle naudinguid segas karsklaste rünnak, alkoholist tulusaajad ja ka osa usulisi ringkondi, kes olid küll alkoholi vastu, ent pidasid suureks patuks karskusseltsides esinevat lõbuharrastust.

Oma esimesel tegevusaastakümnel

oligi karskusliikumisel palju tegemist põhimõtete selgitamise ja liikumisele ühtlase tervikliku ilme andmisega. Esialgu tulid noortesse karskusseltsidesse mitmesuguste erinevate vaadete pooldajad, kes kõik katsusid viia oma vaateid üldkehtivusele. Olid koos täiskarsked ja parajuslased, lõbuahned maailmalapsed ja askeetlikud vennastekoguduse liikmed. Neid kõiki ühendas küll üldine ühine tahe alkoholismi piiramiseks, ent kuidas seda teha, selles läksid arvamised tihti üksteisele risti vastu. Kus üks pidas tantsu parimaks vahendiks alkoholilõbu asendamisel, sääl teine nägi tantsus võibolla veel hullemat pattu ja pahet kui alkoholitarvitamises.

Aegamisi sai üksikuis eriküsimus: ülekaalu üks või teine vaatekoht. Lõbude lubamine ja viljelemine, kategeoorilise täiskarskusnõue, hoatava ehk ärahoidva karskustöö eelistamine alkohoolikute parandustööle, tagasihoidlik ja leplik suhtumine kõigisse teistesse, et vältida kokkupõrke võimalusi. Need on J. Tilga aegse karskusliikumise põhijooni.

Kõik see tegevus sündis nagu alalises vägikaika-vedamises valitsusvõimudega, kes tegid raskusi seltside asutamisel ja ettevõtete korraldamisel.

1900. a. läks karskusliikumise juhtimine V. Reimani ja J. Tõnissoni kätte. Eelmise ajajärguga võrreldes tõi see kaasa senisest teravamast võitlustahet, mis ei lasknud end enam ohjeldada hirmuga tekkida võivate kokkupõrgete pärast. Ühtlasi niituda lülitati karskusmõte täiel määral rahvusliku liikumise programmi. Sirgejooneline väljaastumine oma aadete eest igal juhul ja mitte olude järele paindumine sai sihtjooneks. See oli Villem Reimani meelsus. Ja V. Reiman ei lasknud oma isiklikus elus kunagi raskusel ennast painutada, vaid jäi oma kohustustele ja tõekspidamistele ustavaks kuni murdumiseni. Ta kirjutab: „Ajad muutuvad ja meie muutume ühes aegadega. Õigem öelda: Meie muudame aegu eneste järele. Ajad on meie käes nagu savi. Meie voolime savi ja valmistame savist, mida tahame; anname savile

kuju, nagu soovime. ...kahtlemisega, kõhelemisega, arvustamisega ei ole kunagi midagi kätte saadud. Ainult julgud läksid ja kanged võtsid, mis meie rahvale tarvis läks.“ „Kui raskused karskuse seltsa jõuavad kohkuma panna, siis oleksid nende asutajad rahulisti koju ahju taha võinud jääda. Karskuse töö on ikka raske, nagu juurte väljarookimine ja kivide kaalumise raske on. Mehed ei küsi mitte: Kas see töö raske on? Mehed küsivad: On töö tarvilik, siis Jumala nimel tema kallale!“

Nii liitus neil aastail karskusnõue rahvusliku võitluse, rahvusliku uuestisünni ja rahvusliku ülesehitustöö lahutamatuks ja orgaaniliseks osaks, mida ei saa enam kunagi hüljata ilma suuri vastuolusid ja tühikuid tekitamata.

Iseseisvusaeg tõi kaasa suuri muudatusi nii karskusoludes, karskustegevlaste peres kui ka töövõtetes. Üldsuund on aga püsinud ühesugusena liikumise algusest peale: võitlus oma rahva elujõudu vähendavate pahede vastu.

Tekib küsimus: Mida on siis selle poolesaja-aastase pingutava ja enastohverdava tegevusega saavutatud? Üksikute ajajärgude viisi tagasi vaadates meenub üksikuid meelejäävamaid momente.

Tilga ajal (1889—1900) — karskusseltsid rahva isetegevuskeskustena kasvatasid inimeste usku enda jõusse, pakkusid võimalusi mitmesuguste võimete arendamiseks, hoidsid ülal rahvuslikku meelsust. Nii süvendades eneseusaldust ja isetegevust rajati alust pärastisele riiklikule iseseisvusele. Samasse ajajärku kuulub ulatuslik rahvaliikumine kõrtside sulgemiseks, mis andis ka küllalt tõhusaid tulemusi.

Reimani aeg (1900—1918) — rahva karskusmeelsuse survel eesti seltskonna paljude omaettevõtete vabastamine alkoholist. Alkoholimüügikohade sulgemine 1905. a. Võitlus kohaliku keeluõiguse eest Maailmasõja eelseil aastail. Kohaliku keeluõiguse kasutamine 1914—1915. a.

Ent mis on selles kõiges jäädavat? Kas ei ole kõik need saavutused nagu tuulepuhang, mis on tulnud ja jälle

*Con amore.**Silmad sinihallid:*

*Nii truud,
Soojad,
Ja kallid.*

Sääl kõrval juuksenarmas:

*Nii pehme,
Paenduv
Ja armas.*

Kõik kokku nii hää,

*Nii südamlük
Ja lihtne
Kui see pää.*

läinud jälgi jätmata? Mõnigi on selle arvamisel, sest joomine ei olevat ju vähenenud.

Need, kes nii otsustavad, unustavad endalt küsimast, kas karskusliikumise puududes ei oleks alkoholi tarvitamine praegusest veelgi tunduvalt suurem. Meie ei võigi loota karskustöölt peadpöörivalt kiireid tulemusi. Selle „alkoholikultuuri“, mille ehitasid „kultuuritoojad“ sajandeid kestnud püsiva tööga, lammutamine nõuab samuti aega ja vastupidavust. Karskustöö on eeskätt kasvatustöö, mille tagajärjed ei ilmu silmapilkselt, karskustöö nõuab isikliku elukorralduse, isiklike harjumuste radikaalset muutmist ja see on kaugelt raskem kui mingi väline reform. Ja seda kasvatustööd tuleb alustada iga juurdetuleva sugupõlvega otsast peale.

Sel kasvatustöö, selgitustöö on märgatavaid tulemusi: hulk täiskarskeid kodanikke, rahva laiades ringkondades laialt levinud arusaamine alkoholismi piiramise vajadusest. Kui seda ei oleks olnud, siis jäänuksid tulemata ka paljud seadusandlikud kitsendused alkoholismile. Oleme kogu aeg näinud, kuidas riigivõim end alkoholituledega sidunult on kaldunud andma alkoholile vabamaid võimalusi

ja kuidas seda kalduvust on suutnud pidurdada ainult avaliku arvamise ja rahva vastuseis. Seda Vene ajal ja ka hiljem.

Möödunud aastakümned on meile õpetanud, et alkoholismivastane võitlus saab olla küllalt tõhus vaid karskuskasvatustöö ja seadusandluse koos töötades. Karskusselgitustöö kaudu levitatud teadmised alkoholi kahjulikkusest üksi ei suuda veel mõndagi alkoholist eemal hoida, alkoholi kerge kättesaadavus kujuneb paljudele nii suureks kiusatuseks, et nad ei suuda seda võita oma paremast arusaamisest hoolimata. Teiselt poolt näitavad kogemused, et seadusandlus, keeld ja karistused üksi ka ei suuda kaotada alkoholi tarvitamist, kui ei ole toetamas püsiva karskusselgitustöö abil loodud ja ärksana hoitud karskusmeelsust.

Neis välistes tegutsemistingimustes, milles karskusliikumisel on tulnud võidelda esimene poolsajandit, ei saa pidada väikeseks karskusalangi saavutatud tulemusi. Nende kõrval ei või jätta märkimata karskusliikumise suuri teeneid rahva isetegevuse arendamisel, eneseusalduse kasvatamisel, vabaharidusele ja teistele kultuurliikumistele alusepanemisel.

J. Tork'i kahekordne tähtpäev.

17. oktoobril pühitses Juhan Tork oma 50-dat sünnipäeva. Käesoleva ajakirja lugejad tunnevad J. Tork'i eeskätt noorsoo karskusliikumise juhina. Nad teavad, millise innu ja andumusega ta on rakendunud karskusliikumisse.

J. Tork.

Kuid vanemad kaasvõttelejad karskusrindelt teavad ka seda, et J. Tork'i avaras seltskondlikus tegevuses moodustab karskusala ainult murdosa. J. Tork'i jõuküllane isiksus on kaugemale välja paistnud teiste hulgast ka kooli- ja haridusekorraldamise alal.

Tema pikaajalisele tegevusele kooli- ja haridusealal tagasi vaadates tundub, et J. Tork võinuks olla vanem, kui ta tegelikult on. Nii nende ridade kirjutajale kui ka paljudele teistele on J. Tork olnud juba aastakümneid nii äratajaks kui ka kaasvõttelejaks. On palju nüüd ammu mehe-eas olevaid, kellel juba koolipõlves sigines ligem kontakt Juhan Tork'iga. Tema suhtumine noortesse pole kunagi piirdunud kitsa ametalal

lise õppetöö raamidega. J. Tork on loomult tõeline kasvataja, kes igas noores tahab äratada osavõttu, huvi ja kaasatundmist rahva elu ja saatuse vastu. Ta teab, et neis asjaoludes teostub inimloomuse õilsam ülesanne.

J. Tork on mees tugeva sotsiaalse kohusetundega. On kerge, mitte karske olla. On kerge, ainult hea õpetaja olla. On kerge, teha või tegemata jätta seda, mis ainult endale meeldib ja sobib. Kuid nii me ei teosta oma elu tõelist ülesannet. Sotsiaalne vastutustunne, enesepiiramine ja andumine — need on voorused, mida meie rahvas on nõudnud seni ja nõuab ka edaspidi kasvatajailt ja noorte juhtidelt. J. Tork võib siin kõigile eeskujuks olla. Ja võib olla täiesti kindel, et temal jätkub veel paljudeks aastakümneiks jõudu ja initsiatiivi, andumust ja sooja südant meie rahva parema tuleviku ülesehitamisel. Viiskümmend aastat on teda jätanud jõuliselt nooreks!

Ei otsene koolitöö ega seltskonlik tegevus pole suutnud kulutada kõiki J. Tork'i jõudusid ja võimeid. Ta on avaldanud rea pikemaid uurimusi mitmesugustelt kooli- ja hariduselu aladelt. Ta on hoidnud alal pidevat kontakti teadusliku pedagoogilise uurimistööga. Koolikorraldamise alal on ta mitmel puhul rakendanud teaduse poolt tarvilikuks tunnustatud uuendusi ja tema eruditsioon on üdiselt tuntud.

J. Tork'i viiekümneenda sünnipäevaga langeb ajalisel kokku ka veel teine tähtpäev. Neil päevil J. Tork omandas Tartu Ülikooli doctor philosophiae teadusliku kraadi. Selle kraadi ta omandas uurimuse eest „Eesti laste intelligentsi“ kohta, mida ta edukalt kaitses 23-dal septembril avalikul filosoofiateaduskonna koosolekul. Tema väitekirj on põhjalikumaid uurimusi eesti laste kohta. Ta töötas selle kallal oma otsese kutsetöö kõrval suure andumusega seitse pikka aastat. Vaeva ja pingutuse tulemuseks on põhjalik ja mitmekülgne ülevaade eesti laste intellektuaalsetest võimetest. Selle uurimusega, mille avaldamist ootavad suure huviga kõik pedagoogid ja kasvatusteadlased, on J. Tork jäädvustanud oma nime eesti tublide teadlaste nimestikus.

J. Tork'i kahekordse tähtpäeva puhul tahame teda südamest õnnitleda. Me tahame ühtlasi soovida, et tal jätkuks raugematut jõudu tegevuseks noorsoo organiseerimise alal, koolitöö alal ja eesti teaduse alal.

A. Koort.

Praeguse sõja võimalikke õpetusi.

Elame üle teist maailmasõda. Mitu riiki on juba langenud, teised astuvad ühendussisse, millised võivad neile isegi kasulikud olla, kuid millistest alles hiljuti siiski undki ei nähtud.

Mida võime meie praegustest sõadest õppida?

Kõigepealt seda, et praeguseaja sõjatehnika, eriti sõjaväeline lennuasjandus, on sellevõrra arenenud, et ebaühtlaste jõudude juures on üleoleval poolel võidu saavutamine väga kiire ja võrdlemisi kerge ning võrdlemisi vähe ohvreid nõudev, nagu näitas seda Saksa-Poola sõda, kus sakslased valitsesid õhus üle kogu Poola juba esimesest päevast alates ning likvideerisid kõik Poola raudteeühendused juba mõne päeva kestes, desorganiseerides ning takistades niikuinii juba paaniliseks muutunud põõnemist maanteedel, lennu- ja tankirünnakutega laiali pillutades sõjaväekoondi, neid sisse piirates ja likvideerides, ning mootorsõidukitega oma sõjaväeosi, ka jalaväge, juba paari nädala kestes üle Poola laiali vedades, ajades segi kõik esialgsed „sirged“ frondid ning luues lugematu hulga uusi fronte ja frondikesi poo'akatele hoopis ootamatuis kohtades. Kogu maa sattus korraga närvesöövasse ja elavaid jõude desorganiseerivasse agooniasse, ja Poola valitsus ei leidnud enne rahu likku peavarju, kui ta Varssavi-Lublini-Lvovi-Kuty ja Zalcencyki kaudu juba paarinädalase põõnemise järele Rumeenias enesele varjupaiga leidis, kus jahmunud ja enese erapooletuks kuulutanud liitlane selle valitsuse ühes ta sõjaväe jäänustega interneeris.

Et Itaalia-Abessiinia sõda kestis abessiinlaste varustusepuudusele vaatamata ligi 2 aastat, seletub ainult sellega, et Itaalia ei suutnud tuhandete kilomeetrite taha küllalt kiirelt omi lennukeid ja tanke transportida. Hispaania kodusõda kestis üle 2 aasta selle tõttu, et vastaspoolte jõud olid peagu võrdsed, ja et kummalgi poolel

polnud küllaldasel määral lennukeid ega tanke, kuna ametliku „mittevahelesegamise“ tõttu mõlemaid pooli mitteametlikult siiski võrdlemisi tagasihoidlikult ja häbelikult toetati ja varustati, osalt sõjalise praktikana ja koolitusena kolmandate riikide vägedele. Hiina-Jaapani sõda kestab aga selle tõttu edasi, et hiinlastel on suur arvuline ülekaal jaapanlaste relvastuse ülekaaluga võrreldes, kusjuures hiinlaste relvastus on mitu, võib-olla mitukümmend korda parem abessiinlaste omast.

Igatahes tuleb teatud ümberhindamisele võtta tuntud väide, et igal juhul tuleb igasuguste jõudude suhete juures vastu panna „viimase veretilgani“. Tegelikult on nii mõnigi jõusuhe ümber korraldatud esimestki veretilka valamata, mõnel juhul võib-olla päris hästigi. Igatahes ei võimalda harilikult ühegi rahva närvide vastupanu võitlust tõelikult „viimase veretilgani“; ja kui see olekski võimalik, siis oleks see suurim kuritegu rahva vastu, sest mingi rahva olemasolu on siiski aluseks kõigile muile rahvuslikele väärtusile. Verine valutamise oleks mõnelgi korral igatahes annud palju halvemaid tulemusi, nagu seda näeme Poola esialgse olukorra suhtes. Sellelt seisukohalt toimisid õieti Balti riigid omi suhteid Nõukogude Liiduga korraldades, ning isegi Tšehhoslovakkia teguviis läinud aasta sügisel ja tänava kevadel tuleb suhteliselt otstarbekohaseks pidada, kuigi seda meilgi arvustati, et heites tšehhidele, et nad „ei taha sõdida“. Nemad nägid igatahes võimaliku väga ebatasavägise sõja tagajärgi palju paremini ette kui näit. poolakad, kelle jõuteadvus oli palju suurem kui tegelik jõud ise.

Tegelikule ümberhindamisele tuleb ka absoluutse erapooletuse seisukoht, mida nii kaua ja sagedasti on toonitatud. Meie geograafiline seisukoht ei luba meile sellist luksust, mida

isegi palju paremas geograafilises seisundis olevail Skandinaavia riigel pole kerge kaitsta.

Järjekindlalt mõeldes ei pääse mööda küsimusest, kas üldse erapooletus on võimalik suurte füüsilis-aateliste jõukatsumiste puhul, kus võib-olla just kõigi või vähemalt paljude erapooletute kindel ühine seisukohavõtmine võiks mõnegi sõjariistus konflikti lahendada või koguni ära hoida. Kui ühtede erapooletus on kaudseks põhjuseks sõja lahtipääsemiseks teiste juures, siis ei ole veel jõutud kõrgeimale arenemisastmele. Üksikjuhtudel võib ju erapooletus olla loomulikult kasulik üksikule rahvale, kuid sel korral on sageli nii, et teised, suuremad rahvad kaitsevad tahtes või tahtmata ka nende eluhuvisid, kes on jäänud erapooletuks. Ei saa ju praegu ükski erapooletugi riik eralduda kogumaailmseist jõusuhteist, vaid peab sellega ikkagi kohanema, kas aktiivselt või passiivselt, pole a'ati tähtiski.

* *
*

Läinud maailmasõda peeti muu seas rahvaste vabastamise tähe all. Sellejuures sattusid ja jäid aga nii mõnedki rahvad ja rahvakillud teiste valitsuse alla. Neile garanteeriti osalt küll Rahvasteliidu kaudu rahvuslikke vabadusi, nii uutest tekkinud riikides, kuid mitte vanades suurriikides. Rahvasteliidu autoriteedi vähenedes ja mõningate uute riikide šovinistlik-imperialistlikkude meeleolude tõustes halvenes aga igalpool rahvusvahemuste olukord, ja Poola ütles isegi ühekülgselt vähemusrahvuste kokkuleppe Rahvasteliidule üles.

Nüüd on Saksa ja Vene omis sõjalis ettevõtteis uuesti toonitanud vähemusrahvuste vabastamist. Seda ongi kahtlemata tehtud (ukrainlased ja valgevenelased Poolas!), kuid ühtlasi tuleb karta, et ühtede vabastamine muutub teiste vabaduste kitsendamiseks. Kui seda viga ei suudeta praeguse maailmasõja kestel või järel parandada, siis säilitatakse uuesti plahvatusainet järgmiseks maailmasõjaks.

* *
*

Praeguse sõja puhul tehakse huvitavaid katseid kokkukõlastada üksikute rahvaste eluhuvisid teiste rahvaste poliitiliste huvidega nii-öelda poliitilise sümbioosi, kooselu kaudu, vastavate lepingute alusel, kusjuures kumbki pool säilitab oma suveräänsuse, kuid arvestab ka oma naabreid. Häädeks näideteks on siin just viimased Nõukogude Liidu kokkulepped Balti riikidega, eksterritoriaalsete, rendi alusel kasutatavate sadamate, autoteede, raudteede, lennuväe ja sõjaväe baaside jne. kavatsused. Kui see koostöö-moodus riikide vahel hõõrumisteta edasi areneb ja häid tulemusi annab, siis on rahvusvahelise elu korraldamisel saadud ilus samm edasi lepituse leidmise teel suurriikide huvide ja väikeriikide ja rahvaste olemasolu vahel.

* *
*

Nagu läinud maailmasõda, nii praegunegi toob enesega kaasa teatava poliitilise vabameelsuse ja to'erantsuse laine. Iga sõdija pool tahab ju kõrgete aadete toonitamisega õigustada oma tegevust, millest järgneb tarve tahtes või tahtmatult nii mõnelgi korral ka tõelikult „vabameelsena“ esineda. Saksamaa on teinud nii mõnegi sammu rahvusküsimuste tõeliseks lahendamiseks — meenutatagu kas või sakslaste äraviimist Ba'tirailt, millest keegi varemini undki ei näinud. Nõukogud on jälle Vilnomaal ja Lääne-Ukrainas järsku muutunud isegi usuliselt päris sallivaiks, kõnelemata rahvuslikust sallivusest ja mõlemate maa-alade Rahvuskogude kõige vabamast valimisviisist, millega muide Nõukogude Liit just kindlustab otuse langemise enese kasuks. Loomulikult ei jäta kõik see oma mõju avaldamata ka Nõukogude Liidu seespool, eriti arvesse võttes vajadust põhjendada häid suhteid rahvus-sotsialistliku Saksamaaga. Hitlerism ongi Nõukogude ajakirjanduse poolt tunnustatud v o i m a l i k u k s maailmavaateks teiste hulgas, ega peeta seda enam hävitamisväärseks surmapatuks. Samal kombel on a'ra rahvus-sotsialistlik Saksamaagi pidanud tunnustust andma isegi kommunistlikule

Suvipäevil Jyväskylä.

Soome Öppiva Noorsoo Karskusliidu — SONR — kutsel viibisid Soome noorkarsklaste suvipäevil Eesti Noorsoo Karskusliidu esindajaina üliõpil. Virge Tork ja allakirjutanu. Suvipäevad toimusid enne jaanipäeva Soome suvises südames — Jyväskylä, kuhu ENK-liidu esindajad jõudsid 13. juuni õhtul pärast imeilusat laevamatka Lahtist mööda Vesijärvi ja Päijänne maalilisi kaldaid ja saari.

Jyväskylä pidasid suvipäevi peagu samaaegselt peale SONR-u veel Soome Akadeemiline Karskusliit, Soome Õpetajate Karskusliit ja Karskuse Sõbrad. Nende kõigiga oli võimalus tutvuda ja kaasa tuua isiklikke muljeid vennasrahva karsklastest ja karskustööst. Alamal vaatleme veidi ligemalt Soome Öppiva Noorsoo Karskusliidu tegevust.

Soome keskkooli- ja gümnaasiuminoorsoo hulgas teeb karskuskasvatustööd SONR. Üle kolmekümne aasta on see töö jätkunud, kuigi see on olnud sama vahelduv ja otsisklev kui muugi karskustöö. Paljast koosolekute ja pidustuste korraldamisest on arenenud tegevus nii mitmealgeliseks, et see rahuldab erilaadseist harrastusist innustunud noorust. Viimasel aastal on märgata pingsat elevust nii mõnelgi Liidu tööalal. Liitu saabunud 1938. a. tegevusaruannetest ilmneb, et töö jätkub tõususuunas nii gümnaasiumide, keskkoolide kui ka seminaride karskusringides.

SONR-u esimeheks on Tampere lütseumi rektor V. A. Kolari ja peasekretäriks õigusteadlane H. Venoja. Käesolevast sügisest alates on peasekretäriks toimetaja Lempi Hanhisalo. Liidul on neli täiepalgalist ametnikku.

SONR-u töö tugineb räägitud ja kirjutatud sõnale. Keskkooli, seminare ja kaubanduskooli külastavad Liidu poolt kõnelejad, eriti Liidu matkasekretär, kes peavad koolitundide ajal loenguid või karskuskõnesid kooli kõigile õpilasele. Koolides, kus on karskusring, külastab loomulikult selle koosolekut või huviohtut Liidu kõneleja.

Viimasel aastal on Liidu büroo poolt peetud kõnede arv suurem kui kunagi varem — 243 kõnet 44 093 kuulajale.

SONR-l on karskusring igas kolmandas keskkoolis ja igas õpetajateseminaris — kokku 68 karskusringi. Kõigis koolis ei ole karskusringi peamiselt sellepärast, et karskusringi küsimus on ühtlasi kuratori (hooldaja, ringi-vanema) küsimus. Koolis, kus ei leidu õpetajat, kes tahaks pidevalt hoolitseda ringi eest, seal ei ela ring kaua, kuigi see seal asutatakse — nii on SONR-u juhtide arvamine.

V. A. Kolari,
SONR esimees.

Karskusringide üksikliikmete arv on olnud 6000 ümber. Viimasel aastal tõusis see arv 7479-le, kellest õpetajaid-liikmeid on 241. See näitab, et Liidul on olnud pakkuda sellist tööd, mis on suutnud koguda õpilasi karskustöhe ajal, mil suuris keskkoolis teotseb kümnekond muud ühikut ja klubi ja mil väljaspool kooli teot-

maailmavaatele, kõnelemata kommunistide juhtivate tegelaste vabastamisest Saksamaal, eesotsas Thälmanniga.

Sellest pole palju aega tagasi, kui mustad reaktioonipilved ähvardasid eriti Ida-Euroopas vabameelsema mõtteilma sumbutada. Nüüd tundub aga, nagu oleksid suured tuuled need pilvi hajutamas. Ei oska ette aimata, millise sünteesi võiks anda kommunismi

ja hitlerismi kasvõi ajutinegi tolerantne läbisaamine omavahel, kes kellele suuremat mõju avaldab, mil moel jne., kuid selge on, et sel alal on midagi tulevikus sündimas. Millist osa saab kõige selle juures etendama klassiline demokraatlik vabameelsus, ei oska täpselt ette aimata. Väljavaated just selle maailmavaate tugevnemiseks pole siiski mitte halvad.

Lesk lind.

Lind üksik leinas raagus puul
 Just talve eel.
 Pää kohal roomas jääne tuul,
 All kirme ojaveel.
 Ei katnud lilled metsamaid,
 Ei lehti olnud sääil;
 Ja õhku elustamas vaid
 Nõrk veskiratta hääil.

Tõlkinud K. Kaur.

sevad kaitseliit ja lottatöö (naiskodu-
 kaitse) nõuavad õpilaste tööst ja ajast
 oma osa.

Liit juhib õpilaste isetegevust kars-
 kusküsimuste selgitamisel ringidele saade-
 tavate ringkirjade, vaidlusteeside ja kars-
 kuseksamite kaudu. Eksameid on kolme-
 suguseid: p õ h i e k s a m — keskkooli
 kahe alama klassi õpilasile, ü l d e k s a m

Lempi Hanhisalo,
 SONR pääsekreter.

— keskkooli vanemate klasside õpilasile
 ja kõrgeim — k a r s k u s e k s a m — eri-
 liselt karskusküsimust harrastavaile kesk-
 koolide ja seminaride õpilasile, mida
 tehakse vastavate kavade alusel eri astme-
 tes. Karskuseksameist osavõtt viimasel
 aastal on olnud suurim 1927. aastast saa-
 dik, osa võtavad keskmiselt aastas 70 koo-
 list 1600—1800 õpilast.

Ka korraldab Liit võistluskirjutisi
 karskusküsimusi käsitleva il teemadel, mida

õpetajad annavad kirjutamiseks oma aine
 tunnis.

Kirjutatud sõna Liit levitab eri välja-
 annetena. Liidu häälekandja — „Pohjan-
 tähti“ — on ainuke keskkoolide õpilaste
 jaoks toimetatud ajakiri. Abiturientidele
 saadetakse rektorite kaudu eriline lendleht.
 Karskusküsimuste juhistes saadetakse mater-
 jale vastavate karskuspõhjustuste ja koos-
 olekute korraldamiseks. See vihik saade-
 takse koos koolivalitsuse ringkirjaga kõi-
 gile kooli juhatajale ja õpetajale. 1938. a.
 Liit jagas karskuseksami auhindadena
 teose „Tippmeeste aravamusi alkoholi ja
 tubaka tarvitamisest sportlaskonnas“.
 Aastaraamatuna ilmub perioodiliselt „Rai-
 tis Nuoris“.

Liidu liikmed kogunevad aastas korra
 üleriiklikele suvipäevile, millest osavõtjate
 arv ületab 350. Peale ametliku suvipäe-
 vade kava, aastakoosoleku ja päevapikkuse
 huvimatka toimub suvipäevade ajal ka
 Liidu liikmete vaheline spordivõistlus,
 deklamatsioonivõistlus jne.

SONR on töötanud tihedas kontaktis
 teiste liitudega. Nii korraldati õpiringide
 kursus koos Akadeemilise Karskusliiduga.
 Jõulu ajal ja suvel peetavil õpetajate
 Karskusliidu kursusel on SONR-i esinda-
 jad esinenud ettekannetega karskusringide
 tööst. Karskuse Sõprade Spordiliidu võist-
 lusest kohtadel võtavad osa ka SONR-i
 liikmed.

Liit harrastab „uut aega“: kasutab
 oma töös ja valmistab oma tööst filmi.
 Liit on samuti asjaosaliste tähelepanu juh-
 tinud õpilaste vahetamisele karskustöö
 seisukohalt lähtudes, veel on Liit korral-
 danud karskusalalisi intervjuusid ja ring-
 küsimusi. Viimaseid on teostatud kontak-
 tis Rootsi ja Norra. Väga mitmepalge-
 line on ka karskusringide töö koolides.

Soome keskkoolinoorsoos karskushar-
 rastus elab tõusuaega. Soomes võrsub uus
 alkoholivaba supupõlv.

Nende teadmiste ja muljetega sõitsin
 tagasi Soomest, saadetuna SONR-u uuest
 peasekretärist pr. Lempi Hanhisalost, kes
 ministeeriumi stipendiaadina sõitis Eesti
 kaudu Kesk-Euroopa riikidesse tutvuma
 sealse noorsookarskustööga.

H. M a r k.

Noored rahvusvahelisel karskuskongressil Soomes.

1937. a. sügisel Varssavis peetud XXI rahvusvahelise karskuskongressi ajal asutati Rahvusvaheline Alkoholiismivastane Noorsooliit, mille esimesele suuremale rahvusvahelisele üritusele oli eesti noortel võimalus käesoleval suvel kaasa elada. 30. juulist — 4. aug. s. a. toimus Helsingis XXII rahvusvaheline karskuskongress, kus samal ajal oli korraldatud ka eriline noortekava, mis oli sellisena esimene rahvusvaheline karskete noorte kokkutulek.

Kui kongressist osavõtjate arv tõusis üle 600, arvukaist erimaist, siis noortekavast osavõtjaid oli 60. Noorte seas oli aga esitatud palju vähem rahvusi, arvulises järjekorras võttes kõige enam soom-

lasi, siis eestlasi, lätlasi, rootslasi, sakslasi ja üksikuid teisi. Eesti noori oli ca 10 — gümaasiumiõpilasi, üliõpilasi ja noorsootegelasi.

Noorte osa algas juba kongressi avaaktusel, kus soome, läti ja eesti noorkasklaste delegatsioonid ilmusid lanfaaride helide saatel kongressi ette lavale. Kogu kongress ühes kõrgete külastistega tõusis püsti ja aplodeeris. Eesti noortedelegatsiooni poolt anti kongressile edasi vanemate karskustegelaste läkitus, millele alla olid kirjutanud prof. J. Tõnisson, dr. phil. O. Kallas ja pr. H. Põld. Tartlaste poolt ette kantud tervituse tekst oli järgmine:

Karskusvõitlus on tee vabadusele, tee õnnele, tee ilusamale ja rikkamale elule. Selles võitluses löövad kaasa kogu maailma aatelised mehed ja naised. Selle võitluse tulevik aga oleneb noortest. Kui on võidetud karskusele kogu maailma noorus, siis on võidetud karskusele kogu maailm. Sellepärast Eesti vanemapõlve karskustegelastena läkitame oma parimad tervitused XXII rahvusvahelisele karskuskongressile Eesti Noorsoo Karskusliidu noortedelegatsiooni kaudu. Soovime, et karskusmaleva suorkongress meie vennasrahva päälinnas kujuneb tõhusaks lüliks inikonna rahu, õnne ja hüvangu kindlustamisel. Soovime kongressile parimat õnnestumist!

Juulikuul 1939.

J. Tõnisson.

H. Põld.

O. Kallas.

Noorte tervitused võttis vastu Rahvusvahelise Karskusliidu esimees minister I. R. Slotemaker de Bruin (Haagist) ja Liidu sekretär dr. R. Hercood (Lausanne'ist). Noorte delegatsioonide tervituste üleandmine moodustas ühe südamlikuma kongressi momendi.

Kuna kongressi kava oli äärmiselt üle kuhjatud referaatide ja erikoosolekutega, siis õnneks noorte kava oli koostatud nii, et oli võimalus vaadata peamiselt soome maad ja tutvuda soome kultuuriga.

Nii korraldati noortele ilus laevamatk läbi kauni kaljuse ja saarterikka Helsingi lahe Lammassaarele Helsingi suurima karskusseltsi „Koitto“ (seltsil on üle 1000 liikme) suvekodusse. Järgmistel päevadel oli veel ligi 100-km autobuse-matk Lohjale, sõome huvitavasse vanemasse kesk-aegsesse kirikusse. Kõiki noori paelus huvitav ja vahelduv Lohja järvede-maastik. Lohjalt sõideti edasi Sammattisse „Kalevala“ kogu ja Elias Lönnroti sünnisauna juurde, mis on praegu muuseumina hoitud sellises seisundis, nagu ta oli Lönnroti sünniajal.

Kõige huviküllasemaks kujunes noorte matk Helsingi lähedale Herttuaniemele, kus kõrgel voorel ingerlane Repo esines väga mitmesugustel rahvuslikel muusikariistadel, mida ta oli Ingerimaal män-

ginud karjapoisina. Palju huumorit sünnitas noortele ka rahvusvaheline nooleheitmise võistlus, kus esikohale tulid soomlased. Koos külastati veel muuseumi jt. vaatamisväärsusi.

Noored tegid veel üldkongressiga kaasa peale töökoosolekust osavõtmise rea vastuvõtte nii Presidendi, sotsiaalministri jt. juures. Käidi ka matkal Hämeenlinna lähedal Aulanko suvituskohas.

Kongressi üldkavas oli pühendatud üks koosolek alkoholi ja noorsoo kasvatus küsimustele, kus referaatidega esinesid dr. E. Kitzing (Berliinist), mag. Aili Vaaramo (Helsingist) ja A. Arriëns (Hollandist).

Saadud muljete põhjal võin kinnitada, et kõigil eesti noortel jäid neist päevadest parimad muljed. Sõlmiti rohkesti häid sõprussidemeid välismaa noortega. Kontakt ja läbisaamine eesti ning välismaa noorte vahel oli sõbralik ja häa. Suurimat tänu väärksid kindlasti soomlased kui kogu ettevõtte korraldajad, eriti aga matkadel kaasas olnud juhid üliõpilased Palosuo ja Mustala.

Kuna järgmine kongress oli määratud kahe aasta pärast Pariisi, siis lahkumisel kätt surudes öeldi: „Nägemiseni Pariisis!“

A. Loring.

Eesti karskusliikumise 50. a. juubelikongress Tartus 16.—18. sept. 1939.

Nagu selgub „Kevadiku“ käesolevas numbris avaldatud O. Ibiuse kirjutisest, sai eesti organiseeritud karskusliikumine tänavu suvel 50-aastaseks. Seda sündmust tähistati Eesti Karskusliidu korraldusel Tartus 16.—18. sept. s. a. toimunud juubelikongressiga.

Kuigi kongress sattus raskele ajale, kus kõigi meeli ja mõtteid valdab Euroopas puhkenud sõda, võis ta siiski toimuda väärilisi pidulikkusega ja küllalt suure osavõtjaskonnaga, nii et E. Karskusliidu tegelased peavad teda üle ootuste hästi õnnestunuks.

Juubelikongressist osavõtjaid oli üle 300, neist 8 külalist Soomest. Kodumaisi kongresslasi oli saanud üle maa kõikjalt — nii karskusseltsidest ja muudest karskussõbralikest organisatsioonidest kui ka rohkesti isiklike karskussõpru. Haridusministeeriumi esindas nõunik A. Leinjärv, Sotsiaalministeeriumi — nõunik prl. E. Kirsipuu. Kongressi tegelaskonda kuulusid kaks nooruslikku 70-aastast: prof. J. Tõnisson ja kirjanik E. Särgava.

Laupäeva, 16. sept., õhtupoolikul külastasid kongresslased prof. M. J. Eiseni hauda Ülikooli koguduse kalmistul, kus asetati kalmule lilli; õp. A. Pähn pidas sel puhul mälestuskõne, milles ta iseloomustas prof. Eisenit kui suurt võitlejat ja inimest, kellel alati oli hing täis noorus- tuld ning vaimustust. Eesti karskusliikumises on prof. Eisenil silmapaistvaid teeneid.

Sama päeva õhtul toimus Ülikooli suures auditooriumis kongressi pidulik ja meeleolukas ava-aktus, mis anti edasi ka raadio kaudu. Aktust kaunistasid „Vane- muise“ Muusikaosakonna segakoori laulud helilooja R. Ritsingu juhatusel. Avasõna ütles E. Karskusliidu esimeese A. Kuum. Kirjanik E. Särgava pidas temale omase temperamendiga sütitava peokõne, mille ta lõpetas järgmiselt: „Rahva hinges tuleb lõplikult hävitada lodevuse närija uss, et võiksime olla suutelisid kandma vaba Ees- tit. Meie rahval on küllalt tugevust ja sitkust, kui seda ei mürgistata kunstlike vahenditega. Olgem julged oma töös ja tõstkem kõrgele karskusaate — õnneks ja õnnistuseks meie kodumaale!“

Tervitusi oli toodud E. Karskusliidule niivõrd palju, et kõiki neid ei jõutud ava- aktusel ette kanda ja osa jäi järgmisteks päevadeks. Suuliselt tervitasid ministee- riumide esindajad nõunikud A. Leinjärv ja prl. E. Kirsipuu, Soome karskusorg-ide esindaja toimetaja Loikkanen ja paljud- paljud teised (kokku ~ 40); kirjalikult minister A. Oidermaa, rektor Kaho, Tal- linna ülemlinnaapea J. Soots, Tartu linna- pea A. Tõnisson ja rohkesti teisi (kokku ~ 100).

Kongress saatis Vabariigi Presiden-

dile järgmisesisulise tervitustelegrammi: „Eesti karskusliikumise 50-aasta juubeli- kongress tervitab Teid ja loodab, et Teie, härra President, oma auväärse autoritee- dige kaasa aitade karskusaate võiduks meie kodumaal.“

Laupäeva hilisõhtul pärast aktust siir- dusid kongresslased rongkäigus tõrvikutega Pauluse kalmistule prof. P. Põllu kalmule. Säl dr. J. Tork kõneles prof. Põllust kui suurest isiksusest, kelle töö eesti haridus- loos ja karskusliikumises on unustamatu. Soome külaliste poolt asetati kalmule lilli toimetaja V. Karpio. E. N. K. S. Tütarl. Gümni. koor V. Kliimandi juhatusel kandis ette 2 laulu. Ilus mälestustund tõrvikute valgusel lõppes õp. A. Kuuma palve ja koraaliga.

Kongressi teine päev, pühapäev, algas piduliku kontsert-jumalateenistusega Üli- kooli kirikus, mis anti edasi Ringhäälin- gus. Jutlustas prof. J. Köpp; laulis Tartu Meestelaulu Seltsi meeskoor helilooja E. Tubina juhatusel.

Kahel pühapäeval töökooolekul esi- nesid referaatidega prof. J. Tõnisson, mag. Fr. Olup ja instr. L. Illisson.

Prof. J. Tõnisson, kes võeti kongres- laste poolt vastu suurte ovatsioonidega, refereeris teemal „Karskusliikumise rah- vuskultuuriline ja rahvuspoliitiline täht- sus“. Kõneleja väitis, et rahvuskultuur saab ainult siis olla viljakas, kui ta on alkoholivaba. Üksi need rahvad võivad julgesti tulevikule vastu minna, kellele tüttervise idee on püha, kes hoolitsevad rahva tervishoiu ja majandusliku heaolu eest. Alkoholism, hävitades rahva tervist ja majanduslikku kandejõudu, teeb võima- tuks tegevuse rahvusliku kultuuri tööpõl- lul. Energiline karskustöö peab tooma pääsu.

Mag. Fr. Olup refereeris „Karskus- kasvatusel lähtekohtadest ja eesmärkidest“. Karskuskasvatust peab olema pidev, süste- maatiline ja kokkukõlaline kogu muu kas- vatusega. Tähtsamaks teguriks siin on isiklik eeskuju, seepärast karskuskasvatust- töö kandjaks on ja jääb karske õpetajas- kond. See töö peab kestma seni, kuni kas- vatatav küpse inimesena võib siirduda täis- kasvanute karskusliikumisse.

Instr. L. Illisson kõneles „Kookäimis- kohtade ja klubilise tegevuse tähtsusest ja rakendamise karskus- ja haridustöös“. Kõrtsidesse ei minda ainult jooma, vaid ka selleks, et kohtuda tuttavatega, vahetada mõtteid ja leida vaheldust ning meelelahu- tust. Inimestel on tarve kooskäimiseks ja nn. k l u b i e l u k s. Et seda juhtida õigele teele, tuleb asutada alkoholivabu kooskäi- miskohti, kus võidakse lugeda, keskustella, musitseerida, mängida jne. Säärased klubi- did aitaksid suuresti vältida alkoholitartu- tamist. —

Sügis.

*Ju külmi piisku pilved pillutavad,
kus põhjakaare lõikavjäised tuuled
on kahvatama suudlend eluhuuled
ja sügistormid surmale teed sillutavad.*

*Veel kaseladvas viimsed lehed punetavad,
neis kohisevad lahkumise nutud.
Nüüd ära räägitud on rõõmujutud,
kõik taevahelgid naeratamist unetavad.*

*Hall udu raskelt õhus ujub
ja aimam si surmaeelseid
mu mõttekanga sisse kujub.*

*Veel kaitstes elu viimast sõõmu
on rind täis mõtteid kurvameelseid,
täis olemise valust rõõmu.*

Pühapäeva õhtupoolikul toimus kaunis Toomiorus Tartu karskusorg.-ide korraldusel suur rahvakoosolek, millest võttis osa üle 1000 inimese. Koosolekul oli terve rida sõnavõtte, neist üks soome külaliselt toimet. K. Loikkanenilt. Kõnede vaheaegadel mängis 2. diviisi puhkpillide-orkester.

Rahvakoosolekule järgnes mälestus-hetk karskusliikumise ideoloogi Villem Reimani mälestussamba juures. Professor J. Tõnisson pöördus tervitusega V. Reimani kui eesti karskusmaleva ülemjuhataja poole. Järgnevalt kõneles prof. Tõnisson rahvale V. Reimani kui suure aate- ja töömehest ning tõe ja õiguse eest võitle-jast. Mälestussamba jalale asetati lilli. Ülikooli kiriku noorteringi koor laulis 2 laulu.

Pühapäev lõppes sisuka ettekannete-õhtuga E. N. K. S. Tütarl. Gümni. saalis. Esinesid „Karskuse Sõbra“ segakoor E. Kirsi juhatusel, rahvatantsurühm proua E. Parijõe juhatusel, õeksed Kivid tertsetina, prl. B. Huik, E. Johanson j. t. Ettekannete vaheaegadel jätkati eelmisel õhtul pooleli jäänud tervituste ettekandmist. Soome külaline dir. Heinonen tõi lilli ja esines eestikeelse tervituskõnega, mis aktspteeriti elavate kiiduavaldustega. Ettekannetele järgnes seltskondlik osa ühislauludega ja jalakeerutusega.

Esmapäeva hommikul sõideti mootor-paatidega piki Emajõe Haaslavale — külla säälele karskusseltsile „Priiusele“. Vastuvõtt kujunes südamlukuks ja meeldi-vaks. Vahetati tervitusi ja kanti ette laule ning deklamatsioone. Toimetaja V. Karpio (Soomest) ja adv. L. Laja (Eestist) kõnelesid Eesti-Soome suhetest karskusliiku-mise alal. Hiljem tutvuti „Priiuse“ selti-

maja looduslikult kena ümbrusega. Kell 14 sõideti Tartusse tagasi.

Õhtupoolikul peeti viimane töökoos-olek, kus E. Karskusliidu peasekretär E. Kubjas esines referaadiga teemal „Karskusliikumise tulevikuväljavaateid“. Referent asus seisukohale, et karskustöö ei jõua kunagi lõpule: iga uue põlvega tuleb alustada tööd uuesti, nii nagu see on kooliharidusegagi, sest ei kooliharidus ega ka karskusveendumus ole päritavad. Vä-liste olude paranedes võib karskustöö muutuda küll kergemaks, kuid mitte ku-nagi ülearuseks. Statistilised andmed vii-mase 50—60 a. kohta näitavad, et alkoholi-tarvitamise suund ei näita tõusutendentsi, vaid seisakut või koguni langustki. Et saavutada senisest paremaid tulemusi rahva karskendamisel, selleks on tarvilik valitsuste alkoholipoliitika muutmise palju karskussõbralikumaks senisest ja teiselt-poolt meetodite diferentseerimine karskus-töös. Juhtkond vajab põhjalikku etteval-mistust. Vajalik on meie oma alkoholi-smi iseärasuste täielik tundmine, et teha võitlust tõhusaks. Ei või alahinnata ka aatelist indu.

Lõppkoosolekul võttis kongress vastu järgmised resolutsioonid:

1. Meie rahva olemasolu, kõige külgne tõus ja parem tulevik tõsise vabaduse ja demokraatlikkuse tähe all on kindlustatud alkoholivaba kultuuri teedel.

2. Karskuskasvatuse kandjaks on ja jääb karskusveendumuslik õpetajaskond, kelle aktiveerimine ning omavaheline koondamine Haridusministeeriumi soodustusel ja õpetajate keskorganisatsioonide koostööl on meie karskusliikumise lähimaid päevaulesandeid.

3. Karskuskasvatust olgu teadlik ja

E. Noorsoo Karskusliidu teated.

Liidu nõukogu oli koos.

E. Noorsoo Karskusliidu nõukogu on ellu kutsunud Liidu uue põhimääruse alusel. Nõukogu ülesandeks on Liidu tegevuses esinevate olulisemate küsimuste kaalumine, juhatuse ja revisjonitoimkonna valimine, eelarve, tegevuskava ja aruanete vastuvõtmine.

Praegu on nõukogus 26 liiget: A. Kask, L. Laja ja Fr. Olup (E. Karskusliidust); H. Põld, I. Riomar ja H. Mäelo (Naiste Karskusliidust); J. Tork, A. Elango, E. Laugaste, H. Mark, A. Loring, M. Reeben ja P. Sarv (E. Noorsoo Karskusliidust); Haridusministeeriumi Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna esindaja; J. Tõlp, V. Riks ja O. Paas (Õpetajate Kojast); A. Roos (E. Õpetajate Liidu Karskuskasvatustoimkonnast); S. Elken (E. Gaidide Malevast); H. Michelson (E. Skautide Malevast); L. Pedaste (Kodutütarde esindajana); J. Tedersoo (Noorte Kotkaste esindajana); Kristl. Noorte Naiste Ühingu Liidu esindaja; H. Karolin (N. M. K. Ü. Liidust); R. Rajasmaa (ÜENÜ Kesksuhtest); E. Nugis (Ülemaalse Maanoorte Ühenduse Sekretariaadist).

Oma esimese koosoleku pidas nõukogu 13. sept. s. a. Koosolekust võttis osa 13 liiget. Hamini Noorsoo ja Vabahariduse Osak. esindajana oli kohal hr. J. Maisma.

Liidu esimees dr. J. Tork andis nõukogule ülevaate Liidu asendist teiste üleriigiliste noorsoo-organisatsioonide peres, peasekretär H. Mark — Liidu tegevusest ja majanduslikust olukorrast.

Nõukogu võttis vastu Liidu tegevuskava ja eelarve järgnevas tööperioodiks.

Liidu uude juhatusse valiti: dr. J. Tork (esimeheks), pr. H. Põld, pr. H. Mäelo, mag. A. Elango, mag. Ed. Laugaste, hr. P. Sarv ja hr. A. Loring. Revisjonitoimkonda valiti: skm. H. Michelson, hr. V. Riks ja mag. Fr. Olup.

Uusi liikmesorganisatsioone.

Vaheajal eelmise „Kev.“ numbril ilmumisest kuni praeguseni on uuteks Liidu

pidev, mis haaraks kogu lapse- ja noorus- ea, alates silmapilgust, millal laps osutub kasvatuslikele mõjudele altiks, ning lõpetades küpse inimese suunamisega täiskasvanute karskusliikumisse.

4. Kongress peab hädavajaliseks, et senisest karmimalt valvataks selle järele, et organiseeritud noori ei rakendataks tööle pidustustel ja kohtadel, kus tarvita- takse alkohoolseid jooke.

5. Tunnustada karskete kooskäimis- kohtade ja käärimata mahlajookide suurt praktilist tähtsust alkoholismi tõrjel. Sel alal tuleb:

a) jätkata senist hoogsat mahlapropa- gandat ühenduses praktiliste oskuste levitamisega.

b) alustada kavakindlat karskete koos-

liikmeteks vastu võetud järgmised organi- satsioonid: Pibari Maanoortering, Vastse- liina Maanoorte Ring, ÜENÜ Hatu Osa- kond, ÜENÜ Pikavere-Suursoo Osakond, Kõnnu Algkooli Noortehing, ÜENÜ Tammiste Osakond, Tiheda Noortehing, Laeva Maanoorte Ring, Akadeemiline ÜENÜ, Metsküla Maanoorte Ring, Anija Maanoorte Ring, Sangaste Maanoorte Ring, Vatla Maanoorte Ring, ÜENÜ Viljandi Osakond, Halliku Maanoorte Ring, Ardu Maanoorte Ring, Kodijärve Maanoorte Ring, ÜENÜ Riisiperi Osakond, Tänas- silma v. Kalmetu algkooli piirkonna Noortering, E. P. R. Samariitlaste org.-i Tallinna Koonduse X kolonn, Lööla Maa- noortering, ÜENÜ Muru Osakond ja Kaika Maanoorte Ring.

Liidu kaastöölised.

Uus põhimäärus ei võimalda endise kirjavahetajate liikmete instituudi säilitamist. Kiüll aga on endistel kirjavahet. liikmetel võimalik jätkata Liiduga kon- takti ja koostööd Liidu kaastöölis- tena. Kaastööliseks võivad astuda ka kõik teised täiskarsked isikud, kes on val- mis osutama aktiivsust Liidu poolt püsti- tatud eesmärkide täitmisel.

Senini on Liidu kaastööliseks regist- reerunud: August Allmann, Endel Arens, Johannes Arna, Ferdinand Huik, Otu Ibius, Helmes Israel, Peeter Kallas, Salme Liiv, Lilli Lüüdik-Kaelas, Aksel Mark, Heinrich Mark, Osvald Peltser, Vilma Pikkoja, Herman Rajamaa, August Rööp, Linda Särg, Lembit Tangsoo, Adalbert- Johannes Toom, Jaanus Vares ja Richard Varjus.

Karskuskursus Tartus.

E. Karskusliit korraldab Tartus 14.— 23. nov. s. a. ülemaalse kursuse isikuile, kes soovivad tutvuda alkoholismivastase võitluse tööviisidega kui ka muu selts- kondliku töö aladega. Asjast huvitatuil palutakse lähema informatsiooni saami- seks pöörduda E. Karskusliidu poole — Tartu, G.-Adolfi tän. 18, tel. 24-04.

käimiskohtade loomist alkoholismivastase seltskondliku koostöö raames ja astuda samme olemasolevate kooskäimiskohtade muutmiseks alkoholivabaks.

Juubelikongressi ametlik osa lõppes E. Karskusliidu abiesimehe adv. L. Laja sõnavõtuga ja ühislauluga „Eesti Lipp“.

Järgnes lahkumisõhtu E. Karskusliidu saalis, kus oli kaetud mahlalaud. Õhtu mitmekesistasid laulu- ja musikaettekand- ded, improviseeritud naljaettekanded, vas- tastikused eladalaskmised ja tervitused. Ülevas meeleolu istuti koos, kuni aeg nõudis lahkumist. Eesti karskusmalev läks jälle üle maa laiali, viies kaasa parimaid muljeid ja ilusaid mälestusi juubelikong- ressi.

P. S.

EESTI NOORSOO KARSKUSLIIDU TEGEVUSKAVA

pro. 1939./1940. t. a.

- Liidu struktuur ümber korraldada vastavalt uuele põhimäärusele:
 - Liidu organid uuendada ja tööle rakendada.
 - Liidu kodukord koostada.
 - Liikmesorganisatsioonide karskustoimk. kodukord koostada.
- Harrastusringide toimkondade töö ümberkorraldamine vastavalt uuele põhimäärusele ja uute h.-toimkondade loomine. Harrastusringide toimkondade ülesandeks jääks:
 - harrastusringidele töökavade, -juhiste ja materjalide koostamine;
 - kõnelejate kaadri loomine;
 - kirjanduse muretsemine.
 - Liidu toetajate organiseerimine.
- Kontakti loomine teiste üleriigiliste noorsoo-organisatsioonidega ja nende liikmetega:
 - esindajate kuulumine Liidu nõukokku vastavalt põhimäärusele;
 - Liidu esindajate osavõtt teiste üleriigiliste noorsoo-organisatsioonide üleriigilistest kokkutulekuist;
 - karskusküsimuse ja noorsookarskustöö küsimuste käsitlemine teiste üleriigiliste noorsoo-organisatsioonide kokkutulekuil (kursusil, kongressel jne.);
 - teiste noorsoo-organisatsioonide liikmete registreerimine ENK-liidu liikmesorganisatsiooniks;
 - maakondlike noorte karskuspäevade (-kursuste) korraldamine;
 - noorsoo ajakirjades karskusküsimusi käsitlevate kirjutiste avaldamine.
- Liidu liikmesorganisatsioonide külastamine.
- Võimalikult kõigi keskkoolide, progümnaasiumide ja gümnaasiumidega kontakti loomine — õpilasringi liikmesorganisatsiooniks registreerimise ja õpetajast kaastöölise või usaldusmehe leidmise näol.
- Kohapäälsete „Kevadiku“-õhtute, kõne-, deklamatsiooni- ja karskuskursuste organiseerimine.
- Tartu noortele kõne- ja karskuskursuse, karskuseksami ja kõnevõistluse korraldamine.
- Võimaluste leidmine karskuseksamitele ettevalmistamiseks vajaliku käsiraamatu kirjastamiseks ja karskuseksamite sooritamise elustamiseks.
- Gümnaasiumides, kesk- ja kutsekoolides kirjandite võistluse korraldamine eesti keele õpetajate kaasabil.
- Osavõtt üleriigilise karskusnädala sisustamisest.
- Osavõtt karskusliikumise 50 aasta juubelipidustuste korraldamisest.
- Lendlehtede kirjastamine karskusnädala puhul — noortele või ainult abiturientidele.
- Õpetajate karskuspäeva korraldamine eeloleval jõuluvahelajal koos E. Õ. Liidu Karskuskasvatustoimkonna, Õpetajate Koja ja Haridusministeeriumiga.
- XI suvipäevade korraldamine 1940. a. suvel.
- „Kevadiku“ väljaandmine.
- Kontakti loomine ja hoidmine Rahvusvahelise Alkoholismivastase Noorsooliiduga ja teiste riikide noorsookarskusliikumisega.

„Kevadik“ ilmub — 6 nr-it aastas. Tellimishind $\frac{1}{2}$ a. 75 s., $\frac{1}{2}$ a. 40 s., üksiknr. 15 s.
Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja prof. dr. A. K o o r t.

„Kevadiku“ toimetus: H. Mark (tegevtoimetaja), A. Laidsoo, V. Lang, A. Raska, J. Tork.

„Kevadiku“ toimetuse kolleegium: kunstn. Ed. Ahas, dr. A. Annist, insp. E. Jaanvärk, nõunik A. Kalamees, prof. E. Kant, prof. A. Koort, õp. A. Kuum, prof. J. Köpp, insp. J. Lang, dr. A. Luha, klj. J. Parijõgi, prof. E. Poom, dir. J. Port, insp. S. Pruuden, ramatuk. dir. F. Puksoo, prof. K. Ramul, prof. D. Rootsmäe, prof. P. Tarvel, klj. J. Tork, dir. K. Treffner, õp. R. Vokk, helilooja E. Vörk.

Tellige „Kevadiku“ endisi aastakäike!

„KEVADIK“ on olnud juba 15 aastat sõbraks ja teenäitajaks neile noortele, kes tahavad saada tublideks inimesteks, kes taotlevad reformeeritud elu sihikindla enesekasvatuse ja omaalgatusliku tegevuse kaudu. „KEVADIKU“ iga aastakäik sisaldab terve rea sellele ideoloogiale vastavaid artikleid, luuletisi, aforisme, ülevaateid suurmeestest, näpunäiteid isetegevuseks jne. jne. Säärased kirjutised ei vanane, vaid säilitavad oma täisväärtuse ka läbi aastakümnete.

Talituses leidub veel piiratud arvul „KEVADIKU“ endisi aastakäike, alates 1926. aastast. (Kaks esimest a/k. on täiesti läbi müüdud.) „KEVADIKU“ ideoloogiale sõbralikult suhtuvad noored võiksid leida neist rohkesti huvitavat lugemismaterjali, aga ka väga tänuväärset materjali referaatide koostamiseks, häid juhiseid isetegevuseks jne.

„Kevadik“ 1926—1938, 13 aastakäiku koos, maksab kr. 2.50, köidetult kr. 4.—

Üksik aastakäik maksab 25 snt., välja arvatud 1926./27. a/k., mis koosneb 9 numbrist ja maksab 35 snt. 1927./28. a/k. on brošeeritud.

Näiteid 1928./29. a/k. sisust:

- A. Oras — Percy Bysshe Shelley.
 - L. N. Tolstoi — Jutt Aleksander Suurest.
 - A. Kallits — Sedelite meetod.
 - J. Payot — Tahtest ja tööst.
 - J. Verweyen — Elujõud.
 - A. K.—t — Olgem hääl, mitte vastukaja.
 - O. S. Marden — Puudulike iseloomuomaduste arendamisest.
 - Ankeet: „Millistele aladele peaks suunduma eeskätt noorsoo isetegevus?“
- Jne. jne.

1929./30. a/k. sisust:

- Fr. Olup — Kriitilisest ellusuhtumisest.
 - A. Oras — Algeron Charles Swinburne.
 - M. J. Eisen — Eesti vanad jõulud.
 - A. Anni — Odavalt müüdud noorusideaalid.
 - V. Erm — Kino ja noorsugu.
 - A. Elango — Noorsugu ja poliitika.
 - G. Suits — Teooriat noorte novellivõistluse jaoks.
 - N. Andresen — Kirjandus maailmavaate kujundajaks.
- Jne. jne.
- Kummaski aastakäigus on rohkesti tsiteerimisväärseid aforisme, luuletisi, kirjutisi suurmeestest, tegevusjuhiseid ja muud.
- Kes tasub raha postkontori kaudu või postmarkides ette, sellele saadetakse soovitud aastakäigud talituse kulul kätte.

„KEVADIKU“ talitus
Tartu, G.-Adolfi 18. Postk. 86.